

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

การศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อนำข้อมูลมาสังเคราะห์หาประเด็นในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

ระยะที่ 2 การตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ประกอบด้วย

2.1 ตรวจสอบคุณภาพด้านความสอดคล้องและความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ

2.2 ปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม

รายละเอียดของการดำเนินการวิจัยแต่ละขั้นตอน มีดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ตลอดจนศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อนำข้อมูลมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษานำมาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม และกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อร่างหลักสูตร ดังนี้

1.1 องค์ประกอบของร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- 1.1.1 หลักการและเหตุผล
- 1.1.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- 1.1.3 เนื้อหาของหลักสูตร
- 1.1.4 กิจกรรมการฝึกอบรม
- 1.1.5 การวัดผลและประเมินผล

1.2 การกำหนดเนื้อหาในแต่ละส่วนของร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ดำเนินการ ดังนี้

1.2.1 กำหนดหลักการและเหตุผล โดยพิจารณาข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมากำหนดเป็นหลักการของหลักสูตรว่ามีหลักการและเหตุผลอย่างไรที่สมควรจะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 และเป็นแนวทางประกอบในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.2.2 กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กำหนดให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น โดยคาดหวังว่าเมื่อกำหนดและดำเนินการตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้วสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดจุดมุ่งหมายของร่างหลักสูตรไว้ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่จะส่งเสริม

1.2.3 กำหนดเนื้อหาของหลักสูตรโดยกำหนดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและหัวข้อการฝึกอบรม เป็นสิ่งกำหนดกิจกรรมการฝึกอบรม

1.2.4 กิจกรรมฝึกอบรม กำหนดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและโครงสร้างของเนื้อหาของหลักสูตร

1.2.5 การวัดผลและประเมินผลกำหนดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเนื้อหา และเนื้อหาสาระของหลักสูตร

ระยะที่ 2 การตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้อง หลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1. การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

การตรวจสอบร่างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นการประเมินเพื่อศึกษาข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขในด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องภายในองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร โดยได้ใช้แนวคิดการประเมินของ (Tyler) เป็นแนวทางในการประเมิน โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินคุณภาพหลักสูตร รายละเอียด ดังนี้

1.1 สิ่งที่ต้องตรวจสอบ

1.1.1 ตรวจสอบความเหมาะสมของส่วนประกอบของหลักสูตร ส่วนประกอบที่ประเมิน คือ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหา กิจกรรมการฝึกอบรม และการวัดผลและประเมินผล ว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตรหรือไม่

1.1.2 ตรวจสอบความสอดคล้องภายในของร่างหลักสูตร โดยพิจารณาส่วนประกอบต่างๆ ของร่างหลักสูตร หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหา กิจกรรมการฝึกอบรม และการวัดผลและประเมินผล ว่ามีความสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด

1.1.3 ตรวจสอบจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของแต่ละหัวข้อฝึกอบรมว่ามีความเหมาะสมและความสอดคล้องครอบคลุมจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่

1.2 วิธีการตรวจสอบ

ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบร่างหลักสูตร จำนวน 5 คน ประกอบด้วย บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์โดย จำนวน 5 คน ประกอบด้วย นักวิชาการระดับอุดมศึกษา 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน และ ครู จำนวน 2 คน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.2.1 นักวิชาการระดับอุดมศึกษา ได้แก่ นักวิชาการที่มีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาเอก และมีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 1 คน

1.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีประสบการณ์ การบริหารไม่น้อยกว่า 10 ปี มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ หรือมีวุฒิการศึกษา ไม่ต่ำกว่าปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน

1.2.3 ศึกษานิเทศก์ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์ทางการนิเทศ การศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ หรือมีวุฒิการศึกษาไม่ ต่ำกว่าปริญญาโท จำนวน 1 คน

1.2.4 ครู ได้แก่ ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 10 มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ หรือมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท จำนวน 2 คน

1.3 เครื่องมือและการพัฒนาคุณภาพในครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง ภาวะผู้นำครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 3 ในครั้งนี้มุ่งตรวจสอบใน 2 ประเด็น คือ

1.3.1 นำหลักสูตรเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศงขลา เขต 3 ที่สร้างขึ้นพร้อมแบบประเมินความเหมาะสมและ ความสอดคล้องไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และภาษาที่ใช้การตรวจสอบร่างหลักสูตร ใช้เครื่องมือที่เป็น แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยมุ่งตรวจสอบ 2 ประเด็น คือ

1) ความเหมาะสมของส่วนประกอบของหลักสูตร ลักษณะเครื่องมือ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด ส่วนประกอบที่ประเมิน คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) เนื้อหาของหลักสูตร 4) กิจกรรมการฝึกอบรม และ 5) การวัดผลและประเมินผล

2) ประเมินความสอดคล้องของส่วนประกอบของหลักสูตร ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม 3 ระดับ คือ สอดคล้องไม่แน่ใจ และไม่สอดคล้อง ส่วนประกอบที่ประเมิน คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) เนื้อหาของหลักสูตร 4) กิจกรรมการฝึกอบรม และ 5) การวัดผลและประเมินผล

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำร่างหลักสูตรและแบบประเมินร่างหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบร่างหลักสูตรด้วยตนเองการประเมินแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ทำเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และในแต่ละระดับคะแนนมีความหมาย ดังนี้

มีความเห็นว่า เหมาะสมมากที่สุด กำหนดคะแนนเป็น 5

มีความเห็นว่า เหมาะสมมาก กำหนดคะแนนเป็น 4

มีความเห็นว่า เหมาะสมปานกลาง กำหนดคะแนนเป็น 3

มีความเห็นว่า เหมาะสมน้อย กำหนดคะแนนเป็น 2

มีความเห็นว่า เหมาะสมน้อยที่สุด กำหนดคะแนนเป็น 1

การวิเคราะห์ข้อมูลจากเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมาย แบ่งเป็น 5 ช่วงระดับ โดยใช้วิธีการคำนวณ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ในการกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของความเหมาะสม คือ ถ้าค่าเฉลี่ยของความ
ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ถือว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็น
ว่าหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้ แต่ถ้าค่าเฉลี่ยน้อยกว่า 3.51 ผู้วิจัย
ต้องปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำผู้เชี่ยวชาญจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า
ค่าดัชนีความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัด
การเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
มีค่าดัชนีความเหมาะสมเท่ากับ 4.66 แสดงว่าหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมและ
สามารถนำไปใช้ได้

ส่วนที่ 2 การประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมด้วยการให้
ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น ได้แก่ สอดคล้อง ไม่แน่ใจ ไม่สอดคล้อง โดยการนำคำตอบ
ของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาแปลงเป็นคะแนน ดังนี้

มีความเห็นว่าเป็น	สอดคล้อง	กำหนดค่าคะแนนเป็น	+1
มีความเห็นว่าเป็น	ไม่แน่ใจ	กำหนดค่าคะแนนเป็น	0
มีความเห็นว่าเป็น	ไม่สอดคล้อง	กำหนดค่าคะแนนเป็น	-1

จากนั้นจึงนำคะแนนที่ได้มาแทนค่าในสูตรและประมาณค่าดัชนี

ความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ดัชนี
ความสอดคล้องที่ได้ต้องเท่ากับหรือมากกว่า 0.50 ขึ้นไป จึงถือว่าหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อ
เสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีความสอดคล้องกันและสามารถนำไปใช้ได้ผลปรากฏว่า
ค่าดัชนีความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัด
การเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกรายการแสดงว่าหลักสูตรฝึกอบรมมี
ความสอดคล้องกันและสามารถนำไปใช้ได้

2. การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัด
การเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

จากผลการประเมินร่างหลักสูตรฝึกอบรมของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยนำมา
เป็นเกณฑ์ในการปรับปรุงหลักสูตร โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

2.1 รวบรวมข้อมูลจากการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จากผู้เชี่ยวชาญ ถ้าได้ค่าความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป แสดงว่ามีความสอดคล้องและนำไปใช้ได้ แต่ถ้าต่ำกว่านำมาวิเคราะห์เพื่อนำไป ปรับปรุงแก้ไข

2.2 รวบรวมข้อมูลจากการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรถ้าค่าเฉลี่ย ของส่วนประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จาก ผู้เชี่ยวชาญ เท่ากับ 3.51 ขึ้นไป แสดงว่ามีความเหมาะสมมาก ผู้วิจัยจะคงไว้ในหลักสูตร ฝึกอบรม แต่ถ้าค่าเฉลี่ยน้อยกว่า 3.51 ผู้วิจัยต้องปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของ ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งการวิเคราะห์จะใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย

2.3 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญนอกเหนือจากข้อคำถามเมื่อผู้เชี่ยวชาญ ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีความเห็นสอดคล้องกัน ผู้วิจัยพิจารณาไปเพิ่มเติมไว้ในหลักสูตร

2.4 การจัดการกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล จากการประเมิน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คือ

2.4.1 การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยใช้ค่าเฉลี่ย

2.4.2 การประเมินค่าความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อ เสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยการใช้นำดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

2.4.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X})

1.2 ค่าร้อยละ

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence :

IOC)

$$\text{สูตร IOC } \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

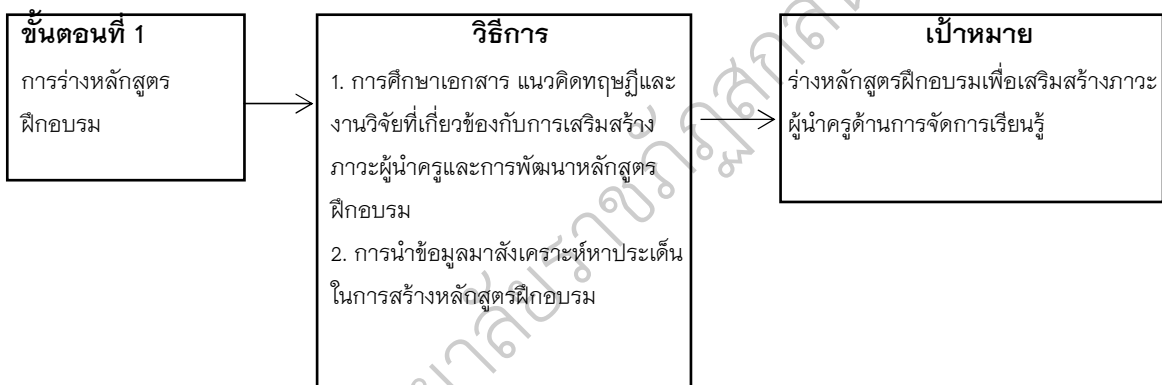
$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
n แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.4.4 หลังจากได้หลักสูตรฉบับสมบูรณ์แล้วผู้วิจัยจัดทำคู่มือการใช้

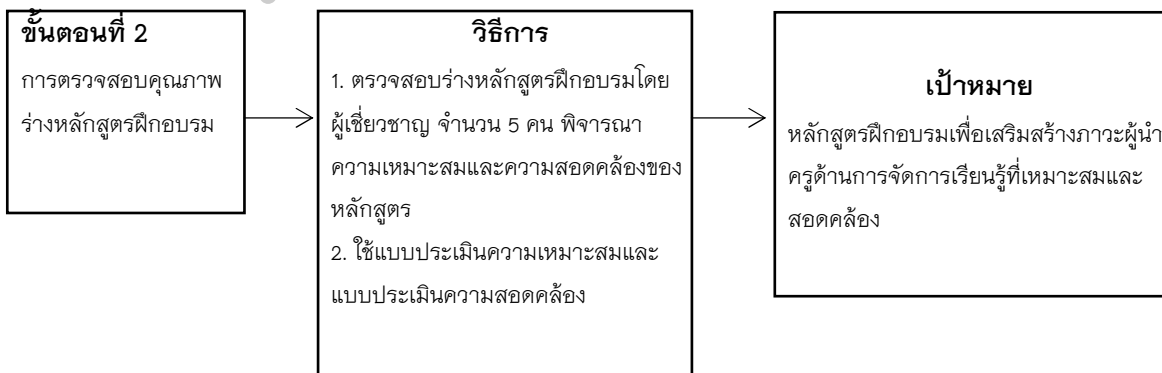
หลักสูตรเพื่อให้วิทยากรและผู้ดำเนินการอบรมใช้เป็นแนวทางในการฝึกอบรมสรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังภาพประกอบ 4

ระยะการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้

ระยะที่ 2 การตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องหลักสูตรฝึกอบรม

ภาพประกอบ 4 แสดงขั้นตอน และวิธีการพัฒนาหลักสูตร